

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

P9_TA(2021)0156

Boliwia i aresztowanie byłej prezydent Jeanine Áñez i innych urzędników państwowych

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie Boliwii i aresztowania byłej prezydent Jeanine Áñez i innych urzędników państwowych (2021/2646(RSP))

(2021/C 506/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie Boliwii (⁽¹⁾),
 - uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa wydane w imieniu Unii Europejskiej 23 października 2020 r. w sprawie wyborów powszechnych w Boliwii oraz oświadczenie jego rzecznika z 14 marca 2021 r. w sprawie ostatnich wydarzeń w Boliwii,
 - uwzględniając komunikat prasowy Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka (IACHR) z 16 marca 2021 r. w sprawie przestrzegania międzyamerykańskich norm sprawiedliwości proceduralnej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w Boliwii,
 - uwzględniając oświadczenie rzecznika Sekretarza Generalnego ONZ w sprawie Boliwii z 13 marca 2021 r.,
 - uwzględniając oświadczenia Sekretariatu Generalnego Organizacji Państw Amerykańskich (OPA) z 15 i 17 marca 2021 r. w sprawie sytuacji w Boliwii,
 - uwzględniając konstytucję Boliwii,
 - uwzględniając Amerykańską Konwencję Praw Człowieka (pakt z San José),
 - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
 - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że od czasu wyborów prezydenckich z 20 października 2019 r. sytuacja polityczna i społeczna w Boliwii jest stale bardzo niepokojąca; mając na uwadze, że w czasie protestów, które wybuchły w październiku 2019 r., zginęło co najmniej 35 osób, 833 osoby zostały ranne, a wiele innych zatrzymano z naruszeniem zasad sprawiedliwości proceduralnej – według doniesień dochodziło do powszechnego łamania praw człowieka i innych naruszeń; mając na uwadze, że prezydent Evo Morales zrezygnował z urzędu prezydenta i opuścił kraj; mając na uwadze, że dymisje kilku polityków spowodowały próżnię we władzach, a druga wiceprzewodnicząca Senatu Jeanine Áñez objęła tymczasowo urząd prezydenta zgodnie z konstytucją; mając na uwadze, że Trybunał Konstytucyjny Boliwii zatwierdził tymczasową prezydenturę Jeanine Áñez;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z konstytucją Jeanine Áñez i władze tymczasowe poczyniły kroki niezbędne do zorganizowania demokratycznych, pluralistycznych, przejrzystych i uczciwych wyborów, które odbyły się w październiku 2020 r. pomimo wyzwań związanych z pandemią COVID-19; mając na uwadze, że wybory prezydenckie wygrał Luis Arce z partii MAS, a jego wybór na prezydenta uznała zarówno Jeanine Áñez, jak i społeczność międzynarodowa, w tym Unia Europejska, co zapewniło przejrzyste i pokojowe przekazanie władzy;
- C. mając na uwadze, że w ostatnich miesiącach potwierdzono odwołanie lub oddalenie powództwa przeciwko kilku zwolennikom MAS, natomiast nasiliły się groźby prześladowania sądowego wobec polityków przeciwnych rządowi MAS; mając na uwadze, że 18 lutego 2021 r. parlament uchwalił nieprecyzyjny dekret nr 4461 o powszechnej amnestii i ułaskawieniu zwolenników rządu prezydenta Luisa Arcego ściganych za rządów prezydent Jeanine Áñez za przestępstwa związane z „kryzysem politycznym”, który rozpoczął się w październiku 2019 r.;

(¹) Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0077.

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

- D. mając na uwadze, że 13 marca 2021 r. Jeanine Áñez i jej dwaj ministrowie, ówczesny minister energii Rodrigo Guzman i ówczesny minister sprawiedliwości Alvaro Coimbra, a także inne osoby wchodzące w skład rządu tymczasowego w latach 2019–2020 zostali zatrzymani pod zarzutem „terroryzmu, podżegania i zмовy”, a prokuratura oskarża ich o udział w zamachu w 2019 r.; mając na uwadze, że ich tymczasowe aresztowanie wydłużono do sześciu miesięcy, a byłej prezydent Jeanine Áñez grozi wyrok 24 lat pozbawienia wolności; mając na uwadze, że wydano nakaz aresztowania trzech innych byłych ministrów; mając na uwadze, że byłej prezydent Jeanine Áñez początkowo odmówiono pomocy medycznej w areszcie;
- E. mając na uwadze, że prokuratorzy wszczęli sprawę na podstawie skargi byłego kongresmena z partii MAS i twierdzą, że wspomniane osoby „promowały i wspierały” organizacje mające na celu naruszenie ładu konstytucyjnego Boliwii, a także „należały do nich i kierowały nimi”; mając na uwadze, że czyny zarzucane przez prokuraturę Jeanine Áñez dotyczą jej działań jako tymczasowej prezydent kraju, a nie osoby cywilnej czy piastującej inny urząd publiczny; mając na uwadze, że art. 159 ust. 11, art. 160 ust. 6, art. 161 ust. 7 i art. 184 ust. 4 konstytucji z 2009 r. oraz ustawa z 8 października 2010 r. przewidują specjalną procedurę, kiedy postępowanie sądowe dotyczy prezydenta, wiceprezydenta i wysokich rangą urzędników sądowych; mając na uwadze, że postępowanie sądowe przeciwko prezydent Jeanine Áñez, na wniosek prokuratury, jest niezgodne z konstytucją Boliwii; mając na uwadze, że dowody w aktach sprawy wydają się niejasne;
- F. mając na uwadze, że osoby oskarżone o te przestępstwa twierdzą, że są prześladowane; mając na uwadze, że osoby, które zostały już zatrzymane, utrzymują, że nie zostały należycie powiadomione o zarzutach, chociaż prokurator generalny podkreślił, że nakazy aresztowania wydano zgodnie z prawem i bez naruszenia praw osób zatrzymanych; mając na uwadze, że Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich postanowiło monitorować działania policji i prokuratury, aby zapewnić sprawiedliwość proceduralną i poszanowanie prawa zatrzymanych do obrony;
- G. mając na uwadze, że art. 3 Międzyamerykańskiej Karty Demokratycznej definiuje zasady rozdziału i niezależności władz publicznych jako jeden z zasadniczych elementów demokracji przedstawicielskiej; mając na uwadze, że art. 8 paktu z San José przewiduje gwarancje sądowe i sprawiedliwość proceduralną; mając na uwadze, że kilka organizacji międzynarodowych wyraziło zaniepokojenie nadużywaniem mechanizmów sądowych w Boliwii oraz wykorzystywaniem ich przez partię rządzącą jako narzędzia represji; mając na uwadze, że nowo wybrany prezydent Luis Arce obiecał, że za jego rządów nie będzie nacisków politycznych na prokuratorów i sędziów;
- H. mając na uwadze, że ciągłe doniesienia o braku niezależności, powszechnym upolitycznieniu i korupcji boliwijskiego wymiaru sprawiedliwości mają wpływ na jego wiarygodność;
- I. mając na uwadze, że w IACHR podkreślono, iż niektóre boliwijskie ustawy o zwalczaniu terroryzmu naruszają zasadę legalności, ponieważ zawierają między innymi wyczerpującą definicję terroryzmu, która jest nieuchronnie zbyt szeroka lub niejasna; mając na uwadze, że przy definiowaniu przestępstw państwa powinny przestrzegać zasady legalności; mając na uwadze, że Trybunał Konstytucyjny nadal nie odniósł się do skarg o uznanie artykułu 123 kodeksu karnego dotyczącego podżegania i art. 133 dotyczącego terroryzmu za niezgodne z konstytucją jako naruszające rzekomo Amerykańską Konwencję Praw Człowieka i konstytucję Boliwii;
- J. mając na uwadze, że UE jest od dawna partnerem Boliwii i nadal powinna wspierać demokratyczne instytucje oraz umacniać praworządność, prawa człowieka i rozwój gospodarczy i społeczny tego kraju; mając na uwadze, że UE odegrała ważną rolę jako mediator w procesie pokojowym w 2019 i 2020 r. oraz przy organizacji wyborów;
1. potępia arbitralne i nielegalne przetrzymywanie byłej tymczasowej prezydent Jeanine Áñez, jej dwóch ministrów i innych więźniów politycznych; wzywa władze Boliwii do ich natychmiastowego uwolnienia i wycofania umotywowanych politycznie zarzutów; apeluje o stworzenie przejrzystego i bezstronnego wymiaru sprawiedliwości odpornego na naciski polityczne i wzywa władze do udzielania zatrzymanym wszelkiej niezbędnej pomocy medycznej;
 2. podkreśla, że była prezydent Jeanine Áñez w pełni wywiązała się z konstytucyjnego obowiązku jako druga wiceprzewodnicząca Senatu, kiedy wypełniła lukę na stanowisku prezydenta, spowodowaną rezygnacją prezydenta Evo Moralesa w następstwie gwałtownych zamieszek wywołanych próbą oszustwa wyborczego; podkreśla, że Trybunał Konstytucyjny Boliwii zatwierdził przekazanie władzy Jeanine Áñez; zauważa, że wybory z 18 października 2020 r. odbyły się bez incydentów i przy zapewnieniu pełnych gwarancji demokratycznych;

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

3. wyraża zaniepokojenie brakiem niezależności i bezstronności boliwijskiego wymiaru sprawiedliwości oraz powszechności problemów strukturalnych; zauważa, że ten brak niezależności wpływa na dostęp do wymiaru sprawiedliwości i, bardziej ogólnie, zmniejsza zaufanie obywateli do krajowego wymiaru sprawiedliwości; potępia naciski polityczne na sądownictwo w celu prześladowania przeciwników politycznych i podkreśla, że trzeba zagwarantować sprawiedliwość proceduralną i odporność wymiaru sprawiedliwości na wszelkie naciski polityczne; podkreśla, że ofiary zasługują na prawdziwą i bezstronną sprawiedliwość, a wszystkich sprawców należy pociągnąć do odpowiedzialności, bez amnestii i ułaskawienia ze względu na poglądy polityczne; apeluje o pełne poszanowanie niezależności organów władzy oraz o pełną przejrzystość wszystkich postępowań sądowych;
4. podkreśla, że wszystkie postępowania sądowe muszą być prowadzone z pełnym poszanowaniem zasady sprawiedliwości proceduralnej zapisanej w prawie międzynarodowym; podkreśla, że powinny one zapewniać gwarancje sądowe, ochronę sądową i dostęp do niezależnego i bezstronnego wymiaru sprawiedliwości, wolnego od ingerencji ze strony innych instytucji państwowych;
5. wzywa Boliwię do bezzwłocznego wprowadzenia strukturalnych zmian i reform wymiaru sprawiedliwości, w szczególności jego składu, w celu zagwarantowania uczciwych i rzetelnych procesów, bezstronności i sprawiedliwości proceduralnej; wzywa rząd Boliwii do zajęcia się powszechnym problemem korupcji; wzywa rząd Boliwii, aby wprowadził zmiany w artykułach kodeksu karnego dotyczących podżegania i terroryzmu, które zawierają zbyt szerokie definicje terroryzmu, a tym samym mogą prowadzić do naruszenia zasad legalności i proporcjonalności;
6. wzywa prokuraturę Boliwii do wznowienia dochodzenia w sprawie domniemanego, niezgodnego z prawem przekazania przez rząd Evo Moralesa firmie konsultingowej Neurona środków publicznych w wysokości 1,6 mln USD;
7. przypomina, że instytucje boliwijskie potrzebują wzmocnionych i skutecznych kanałów dialogu w celu promowania wartości demokratycznych, praworządności i poszanowania praw człowieka; wzywa władze Boliwii do przeprowadzenia procesu pojednania w celu złagodzenia napięć i wrogości, utajonych w społeczeństwie boliwijskim;
8. wyraża zaniepokojenie tragiczną sytuacją społeczną i polityczną w Boliwii, która pogarsza się od 2019 r., i głęboko ubolewa nad tragedią, która dotknęła wszystkie ofiary niepokoju społecznych w Boliwii niezależnie od przekonań; podkreśla żywotną potrzebę utrzymania wieloetnicznego i wielojęzycznego charakteru państwa w oparciu o przepisy prawa; wzywa Boliwię do wprowadzenia zmian i reform strukturalnych, w tym mianowania niezależnego i bezstronnego rzecznika praw obywatelskich, aby zająć się podstawowymi przyczynami kryzysów, które wybuchły w tym kraju;
9. uważa, że UE i Boliwia powinny kontynuować i wzmacniać swoje zaangażowanie i dialog w kontekście negocjacji w sprawie GSP Plus, ponieważ Boliwia jest jedynym krajem Wspólnoty Andyjskiej, który nie zawarł umowy z UE; uważa, że UE powinna nadal wspierać Boliwię i być gotowa do dalszego zaangażowania, pod warunkiem że podejmie ona konkretne działania w celu poprawy sytuacji oraz przestrzegania zasad demokracji, praworządności i praw człowieka;
10. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji/ wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i Trybunałowi Konstytucyjnemu Boliwii, Organizacji Państw Amerykańskich, Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka, Parlamentowi Wspólnoty Andyjskiej i Europejsko-Latynoamerykańskiemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu, Sekretarzowi Generalnemu ONZ i Urzędowi Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka.